

BIZALOM

Havonta kétszer megjelenő szemle,

a világ folyásáról és az ember alkotásairól.

5. szám.

X. évfolyam.

1939. március 1.

XI. Pius pápa †

A Bizalom legutolsó száma hosszasan számolt be arról az áldásról, amit XI. Pius pápa a minapában Magyarországnak küldött. Akkor még beteg sem volt s kihitte volna, hogy a Halál már közeledik feléje s rövid néhány napi szenvedés után elragadja őt. Elhunyt a egész világon minden felé gyászos visszhangot váltott ki. Temetéséről alábbi tudósítást közöljük.

* * *

Hármas koporsóban örök nyugalomra helyezték a pápát.

A koporsóban elhelyezték a pergamentre írt életleirást, amely méltatja a pápa halhatatlan érdemeit.

Rómában, 1939. febr. 14-én. XI. Pius pápa megtért elődei mellé a Szent Péter-bazilika sírboltjába. A temetési szertartás az ősi hagyományok szerint ment végbe és körülbelül három óra hosszat tartott. A székesegyház legtöbb kapuját délután bezárták, mert a temetésen csak azok vehettek részt, akiknek engedélyük volt ehhez.

Délután 4 órakor a Sixtus-kápolna énekkara a Miserere magasztos hangjaival nyitotta meg a szertartást.

Jelen voltak a Rómában tartózkodó bíborosok, az elhunyt pápa rokonai, a római nemesség képviselői és a diplomáciai testület tagjai, továbbá Milánó városnak és Désionak, a pápa szülővárosának hatalmas küldöttsége.

A vatikáni káptalan dékánja megáldotta a Szentatya holttestét, majd pedig a pápai trónhordozók a holttestet ünnepélyes menetben hordágyon a templom középső hajójába vitték. Itt már készen állott a hármaskoporsó. A belső koporsó ciprus-fából készült és vörös selyemmel van bélelve, a második ólomból, a harmadik pedig szil-fából készült; rajta az elhunyt pápa nemesi címere látható.

A Szentatya főpapi ornátusba öltözött holttestét befektették az egymásba helyezett hármaskoporsóba. A káptalan dékánja ezután ismét abszolúciót adott, majd Msgre Respighi, az apostoli szertartások prefektusa fehér szemfedőt helyezett a pápa arcára, testét pedig vörös lepellel borította le.

A koporsóban aranszövésű erszényben elhelyezték azokat az emlékérmeket, amelyeket a pápa uralkodása alatt vertek. Ugyanekkor a koporsóban elhelyezték ólomdobozban a pápa életének és működésének pergamentre írt leírását is, amelyet Msgre Bacci, a brevék titkára készített. A munkások ezután lezárták a belső koporsó fedelét és azt a pápai maior-domus, a káptalan, a templom címzetes bíborosa és a camerlengo-bíboros pecséttel zártak le. Ezután az ólomkoporsó fedelét helyezték el és ugyancsak lepecsételték, végül a harmadik koporsó fedelét is lezárták. Msgre Ferraro, a káptalan levéltárosa ezután térdén állva felolvasta a koporsó lezárásáról szóló hivatalos okmányt, majd Msgre Bacci felolvasta a koporsóban elhelyezett életleirást, amely méltatja a pápa halhatatlan érdemeit és az örök békéért való imával fejeződik be.

Eközben beesteledett. A világ legnagyobb templomának hatalmas hajóját a gyertyák imbolygó fénye világította be.

A Szentatya koporsóját gyászleppel bevont kocsi helyezették és újra megalakult a gyászmenet, amely karének közben megindult és elhaladva a fenséges Michel-Angelo-kápolna alatt a Confessio-oltárhoz ért. Itt a bazilika kőpadlóját már előzőleg felbontották és az így támadt rést a káptalan tagjai, a bíborosok, családtagok, nemesek és a diplomáciai testület tagjai vették körül. A koporsót itt külön lebocsátó szerkezetre helyezték. XI. Pius pápa hatalmas koporsóját azután leeresztették a kriptába, ahol XV. Benedek és X. Pius koporsói mellé helyezték. A papság ezután utolsó abszolúciót adott, majd a munkások a sírboltot befalazták. XI. Pius pápa temetése véget ért.

Gyászszertartás a koronázó templomban az elhunyt pápa lelki üdvéért.

A kormányzóval az élén az egész hivatalos Magyarország rőtta le kegyeletét a lelkek főpásztora iránt.

Az egész magyar nemzet gyásza jutott kifejezésre XI. Pius pápa halála felett azon a hivatalos gyászistentiszteleten, amelyet kedden délelőtt 10 órakor Serédi Jusztinián dr. bíboros-hercegprímás pontifikált a Nagyboldogasszonyról elnevezett budavári koronázó templomban.

A templom előtti Szentháromság-téren már kora délelőtt diszruhás rendőrök vontak kordont s kilenc óra után a bejáratnál szemben díszszázad állott fel zászlóval és zenekarral. A gyönyörű gót templom ebből az alkalomból a komor gyász színeit öltötte magára. A templom padozatát feketeposztóval vonták be s ugyancsak fekete leplek borították a szentély stallumait és padosrait. Az oltárról — a gyász kifejezéséül — hiányzott minden virágdísz.

A templom hajójának elején állították fel a hatalmas katófalkot, amelyet valóságos gyertyaerdő és a négy sarkán égő kandeláber vett körül. A katófalkon ezüstkoporsó, ezen vörösszínű miseruha és aranyos mitra, oldalt a hármasság pápai kereszt és a pásztorbot. A koporsó lábánál a misekönyv, fejénél pedig a párnára helyezve a tiara mása és az egyházi hatalmat jelképező kulcsok.

A pápa február 10-én hajnalban halt meg. Utolsó pillanatáig öntudatánál volt. „Béke! Beke!” voltak utolsó szavai.

Február 28 és március 3-ika között választják meg az új pápát.

Utolsó foháskodás a világ békéjéért. Őszentése utolsó pillanatáig öntudatánál volt; együtt mondta az imát környezeté tagjaival. Közvetlenül halála előtt kezével áldást osztott.

Ratti kormányzó, több egyházi személyiség, továbbá Milani orvostanár, a pápa magánorvosa voltak jelen a halál pillanatában. Mgr Gonfalonieri,

titkos Kamarás közölte a gyászírt távbeszélőn az egyházi hatóságokkal.

Az utolsó órák.

A nagybeteg Szentatya mellett Monsignore de Romanis elmondta a haldoklók imáját, amelyet fej- és kézmozdulattal a Szentatya is követett. Őt óra húsz perckor a hörgés egyre erősebb lett és Milani orvostanár a jelenlevők legnagyobb megdöbbenése közepette jelezte, hogy a katasztrófa beállta közel van. Néhány perccel ezután a Szentatya halála be is következett.

Öt óra harminc perckor Monsignore de Romanis a Szentatya mellé lépett és felszólította őt, hogy vele együtt mondja a keresztényi imát: „Jézus, József, Mária! Lelkem békében nyugodjék Veletek.”

A pápa a legnagyobb csendben és nyugalomban adta vissza lelkét a Teremtőnek. A halál pillanatában feje jobbra fordult. Ekkor pontosan 5 óra 31 perc volt.

Midőn az orvos megállapította a beállott halált, a Szent Péter-templom gyóntatóinak kivételével, mindenki elhagyta a szobát, majd hat nemes testőr vonult be lassan a halottaszobába és a jelenlevők imádkozni kezdtek.

Ebben a percben Pacelli bíboros megszűnt pápai államtitkár lenni és a Camerlengó bíboros nevet vette fel, akinek a kezébe a pápai trón betöltéséig az egyház végrehajtó hatalma le van téve.

A Szentatya haláláról azonnal értesítették az uralkodót, a Ducét, valamennyi államfőt és táviratot küldtek a nunciaturáknak.

„A pápa valóban meghalt”

Mikor a pápa végsőt sóhajtott, arcát fehér selyemkendővel borították le. A jelenlevő papok a halottak imáját mormolták.

Pacelli államtitkárnak, mint Camerlengo-bíborosnak, első hivatali ténykedése az volt, hogy megállapította a halál bekövetkezését. Hagyományos szokás szerint odalépett a pápa ágyához, kikaparta a halott arcát és háromszor nevében szólította, miközben minden alkalommal kis ezüstkalapáccsal a halántékára koppantott. Azután a jelenlevők felé fordulva, bejelentette a pápa halálát az előírt szavakkal: „A pápa valóban meghalt!” Akkor letérdelt és a De profundist kezdte mondani. A főkamárás azután átadta Pacellinak a halászygűrűt és a pápai bullák pecsétnyomóját.

A bíboros átvette a halászygűrűt, amely Szent Pétert ábrázolja csónakon és amelyet — minthogy a pápa személyéhez tartozik — összetörtek. Monay Ferenc magyar minoritát, a gyóntatókollégium főnökét, hívták elsőnek a halottaszobához, majd a kollégium tagjai felváltva imádkoztak ott.

A kancellária titkára megfogalmazta a pápa elhunytáról szóló hivatalos okmányt és a halászygűrű átadásáról szóló igazolást. Utána az okmányt felolvasta, majd mindenki elhagyta a halottaszobát, csak a sírató-papok folytatták imájukat.

A hivatalos szertartás befejeztével Pacelli bíboros a svájci testőrség kíséretében kivonult a

pápa lakosztályából a vatikáni palota másik szárnyában berendezett lakosztályába, mert — mint a vatikáni ügyek ideiglenes vezetőjének, — a palotában kell laknia. Fogadta a pápai kamara tagjait s mindenkinek átadta megbízatását teendői végzésére.

*A Rómában tartózkodó bíborosok
a halottas ágynál.*

Marchetti Selvaggiano bíboros, római vikárius, Pacelli utasítására elrendelte, hogy a Szent Péter-templom nagyharangjának jelére Róma valamennyi templomában szólaljanak meg a halálharangok. A Szent Péter-templom nagyharangja 6 óra 45 perckor kondult meg. Róma valamennyi templomának harangja csaknem szünet nélkül zúg. Ezúttal először jelentette be a Kapitolium harangja is a pápa elhunytát. A kiegyezés előtti időben ugyanis a kapitoliumi harang nem szólalt meg a pápa halála alkalmával, csak a Szent Péter-templom nagyharangja hirdette a keresztény világ gyászát.

A Rómában tartózkodó olasz és külföldi bíborosokat később bevezették a halottas-szobába, ahol megcsókolták a halott pápa kezét.

Róma minden középületén és a legtöbb magánházon féllárbocra engedték a lobogókat, jelezve, hogy Olaszország mélységesen gyászolja a pápa elhunytát, Félárbocon leng a zászló a kvirinál és a Palazzo Venezia ormán is.

A város külső képe teljesen átalakult. Régióta nem domborodott ki annyira, hogy Róma nemcsak Olaszország fővárosa, hanem a katolikus világ középpontja is. Az utcákon mindenfelé papok százai láthatók, akik gyors léptekkel igyekeznek a Vatikán felé. A Vatikán környéke rendkívüli képet mutat. A bejáratnál két svájci testőr áll őrt és csak igazolvány felmutatása után lehet belépni a Damasus-udvarba.

A vatikáni épülecsoport harmadik emeletén hálószobájában egyszerű rézágyon nyugszik XI. Pius, az újkor egyik legnagyobb pápája. Ágya körül négy hatalmas kandellábert helyeztek el és állandóan nemes testőrök állanak őrséget. A pápa arca nyugodt, vonásai kisimultak; látszik, hogy csendesesen, haláltusa nélkül hunyt el. Kezében feszületet és rózsafüzért tart.

XI. Pius halálsejtelme.

Az olasz lapok megemlítik, hogy a Szent-áta már novemberben, amikor betegeskedni kezdett, tudta, hogy nem él sokáig. Többször mondta látogatóinak, közöttük államférfiaknak és bíborosoknak, hogy érzi a közeledő halált. Amikor Chamberlain angol miniszterelnök néhány héttel ezelőtt meglátogatta, így szólott hozzá: „Én már haldokló ember vagyok.” A legutóbbi konzisztóriumon az új bíborosok kinevezésénél ezt mondotta a pápa: „Azt hiszem, ti vagytok az utolsó bíborosok, akiket én neveztem ki.”

A betegség lefolyása.

A pápa 1936 tavaszának végén panaszkodott első ízben fájdalmaikról. Akkor 80 éves volt és soha addig nem volt beteg. Az első alkalommal

inkább csak nagy fáradságot érzett, de a Castalgandolfóban töltött nyár helyreállította. Hosszú gyalogsétákat tett, kerti munkát végzett és szeptember végén hazatérve Rómába, ugyanúgy folytatta munkáját, mint régen.

Néhány héttel később azonban szertartás közben nem tudott letérdelni. December első napjaiban állapota rosszabbodott, ballába megdagadt és kénytelen volt az ágyat őrizni. Megállapították, hogy érzelmeszedése van, elsősorban szívérelmeszedés és ennek következtében zavarok mutatkoznak a szív működésben. Az orvosok teljes nyugalmat követeltek és Milani tanár, a pápa orvosa naponta háromszor is megvizsgálta a beteget.

Hat héttel nagy volt az izgalom, de hála a pihenésnek és gondos kezelésnek, a tünetek visszafejlődtek. A rákövetkező évben öt hónapi tartózkodás Castalgandolfóban ismét visszaadta erejét, amennyire magas kora megengedte. Újból megtarthatta kihallgatásait, beszédeket mondott, de közben megviselt szervezete tovább gyengült.

Tavaly a pápa ismét hosszabb időt töltött Castalgandolfóban, ahol igen jól érezte magát. Ereje azonban már annyira megfogyatkozott, hogy csak hordszéken tudott közlekedni. Október végén a pápa visszatért a Vatikánba. Ez volt utolsó utazása. Három egymásután következő vasárnap a hívők megállapíthatták, hogy a pápa jó színben van, de a hozzá közelállók már számoltak a gyászos vég bekövetkezésének lehetőségével.

November 25-én a pápa rohamot kapott, de szívszervezete még egyszer leküzdötte a válságot. E hét elején meghült. Hétfőn délután még meghallgatta a megválasztásának tizenhetedik évfordulója alkalmából szűkebb környezete részéről kifejezett jókívánságokat, de utána kénytelen volt ágyba feküdni. Állapota csütörtökön délután fordult válságosra.

Ravatal a Sixtusi kápolnában.

A pápa holttestét még délelőtt bebalzsamozták, délután négy órakor pedig átszállították a Sixtusi kápolnába, ahol felravatalozták. Az átszállítás szertartásán igen nagy számmal jelen voltak a bíborosi kollégium tagjai. A menet, amelyet a vatikáni fegyveres alakulatok díszkülönítménye nyitott meg és zárt be, lassú léptekben haladt át a Vatikán lakosztályain és lépcsőházán és bevonult a Sixtusi kápolnába. Itt, a baloldalon a diplomáciai testület tagjai, jobboldalon pedig a papság sorakozott fel. A gyászpompával feldíszített kápolnában a pápa koporsóját magas emelvényre helyezték, amelyet tizenkét hatalmas gyertyatartó vesz körül. Pacelli bíboros ezután abszoluóciót adott. A rövid szertartás után megnyitották a Sixtusi kápolna kapuit és a római papság, valamint a szemináriumok növendékei tömegesen vonultak be a kápolnába, hogy láthassák a ravatalon fekvő pápát. Délután bevezették XI. Pius pápa halottaságyához nővérét, Ratti Camilla asszonyt. A nagyasszony zokogva térdelt a halottaság el.

Szombaton délután a pápa holttestét átvitték a Szent Péter bazilikába.

XI. Pius pápa életrajza.

XI. Pius pápa, családi nevén Ratti Achille Ambrogio Damjano, 1857. május 31-én a Milánó melletti Desióban született, ahol atyjának, Ferencnek, nagy selyemszövő üzeme volt. Családja jelentős szerepet vitt Lombardia ipari életében. Ratti Ferenc és Galli Terézia házasságából négy fiú és egy leány született. A fiatal Achille jámbor életű édesanyjának és nagybátyjának, abban az időben a milánói dóm főpapjának, befolyása alatt a papi hivatásra érzett hajlamot és teológiai tanulmányait részint Desióban, részint Milánóban, végül pedig Rómában, a Collegio Lombardino-ban, végezte és a Gergely-egyetemen, valamint az akkor alapított Szent Tamás Akadémián megszerezte a teológia, filozófia és egyházjog hármass doktorátusát, majd 1879. szeptember 20-án pappá szentelték. Első szentmiséjét Rómában, Szent Péter sírja fölött mutatta be.

A fiatal papot érseke a milánói szemináriumba küldötte a héber nyelv, később pedig a dogmatika és a szónoklat tanárának. Tanári működése mellett lelkipásztori tevékenységet is fejtett ki s mint a Coenaculum-kolostor káplánja, minden szociális munkában részt vett. Erre az időre esik nagyszabású hegymászó működése is, amelynek során több új hegycsúcst is keresett fel elsőnek és amelynek emlékét egy nyomtatásban megjelent kötete is őrzi.

A tanári pályát 1887-ben a könyvtárossal cserélte fel. Ebben az évben a híres milánói Ambrosiana-könyvtárba került, amelynek 1907-ben prefektusa lett. Akkor már jelentős tudományos és irodalmi működés állt mögötte, ezek között a milánói főegyházmegye történetének több kötete és számos egyház történelmi munka. A történelmi segédtudományok közül különösen paleográfia terén alkotott maradandó és művésze volt a filológiai történelmi módszernek, amelyre nagy nyelvtudása is képesítette. Tudományos érdemeit jutalmazta meghívása 1911-ben a vatikáni könyvtárba, amelynek 1914. októberében prefektusa lett.

Amikor 1921-ben meghalt milánói bíboros érsek, ő került helyébe. Tehát 64 éves korában lett érsek. Egyúttal bíboros is, 1922-ben pedig pápa.

A pápai trón elfoglalásakor ezt a jelmondatot választotta: „Pax Christi — in regno Christi“ (Krisztus békéje — Krisztus országában).

Pápai tevékenysége igen sokoldalú volt. Joggal nevezték az enciklikák pápájának, mert sok nagyjelentőségű pápai iratot adott ki. De nevezték őt a missziók pápájának is, mert igen sokat tett a missziókért. Ő szentelt először személyesen kínai, japán annamita stb. benszülött püspököket és megteremtette a lateráni állandó missziós múzeumot.

A diplomácia pápájának is nevezték, mert számos új megegyezést konkordátumot kötött. A keleti egyházak pápájának is mondták, mert nagyon sokat tett a keletiek uniója érdekében.

Uralkodása alatt két szent év is volt (1925. és 1933., ez utóbbi Krisztus megváltó kereszthalálának 19. százados évfordulója), amelyek folyamán számos szentté és boldoggá avatás történt, közöttük lisieuxi Kis Szent Terézé, Don Buscoé, Bellarminé, Albertus Magnusé és másoké, amikor a világ minden tájáról a zarándokok Rómába érkező százezreit fogadta.

Magyarországnak az elhunyt pápa őszinte barátja volt. Fiatal korában, 1895-ben, Budapesten is tartózkodott és erről a látogatásáról sokszor szeretettel emlékezett meg. Másodízben akkor fordult meg a magyar fővárosban, amikor Varsóba utazott, hogy elfoglalja apostoli vizitatori állását. Mint könyvtáros, számos magyar tudóssal tartott fenn szíves jó viszonyt és tudományos működéséért a Magyar Filológiai Társaság 1913-ban tiszteletbeli tagjává választotta.

Mint pápának egyik első tevékenysége volt, hogy 100.000 lírát küldött a budapesti szegény gyermekeknek. A magyar zarándokokat mindig szívesen fogadta és beszédeiben nagy szeretettel emlékezett meg hazánkról. Szeretetének jelét adta avval is, hogy a Szent Imre-jubileumi évre Sincero bíboros személyében külön bíboros pápai legátust küldött hozzánk és hogy a 34-ik nemzetközi eucharisztikus kongresszust 1938-ban, a Szent István jubileumi évben, Budapesten tartották. Ez alkalomból mind a Serédi Jusztinián bíboros hercegprímáshoz intézett brevében, mind a Budapestre képviselőül küldött Pacelli bíboros államtitkárhoz intézett bullában, valamint a kongresszus záróünnepén mondott rádiószózatában a legmelegebb szavakkal emlékezett meg Magyarországról és a magyar katolikusokról, örök hálára kötelezve nemzetünket, amely most megrendült fiúi gyásszal tekint ravalata felé.

Vágyódás.

Alkony árja,
Rezgő húrja
Csendes halvány
Égi lámpa
Kialudt.

Sötét csendes,
Éjszakában nem világít
Sehol fáklya
Halványan.

Csak szél sivit
A fákon át
Borongva sírnak
A levelek.

Bolyongani ilyen éjszakán
Vacogva fázva
Remegő szájjal egyedül
Fáj.

Sehol egy hajlék
Sehol se nyugvás,
Mindig csak menni
Szomorú.

Borongó lelkünk
Így bujdos magában
Nyugalmat sehol se találva
Egyedül.

Hol vagy megváltás
Égi lámpa
Lelkünk téged sóhajtvá várva
Keres.

Megfeszített fájdalmas arc,
Néz le reánk bujdosókra
Kegyelméz.

Szent szűz anya,
Fájdalmas szűz
Könyörülj meg bánatunkon
Imádkozzunk.

Hints malasztot
Hajlékunkra, családunkra,
Otthonunkra, áldassék
Szent Neved.

Segíts minket
Nyugovóra. Ne kelljen
Már bolyongani
Egyedül.

Megváltva és megnyugodva,
Térjünk, békés hajlékunkba
Otthonunkba.

N. K.

A százéves angol tea jubileumi ünnepegei.

Százegynéhány évvel ezelőtt nagy riadalom támadt Angliában. A hír, amely a riadalmat kiváltotta, arról számolt be, hogy az angol polgárnak ezentúl nélkülöznie kell reggeli és délutáni teáját.

Minden nemzetnek megvan a nemzeti itala: a magyarnak a bor, németnek a sör, franciának a pezsgő, az angolnak a tea. Amikor 1838-ban lejárt az a szerződés, amely biztosította Angliának kínai teával való ellátását, a kereskedők kétségbeestek, hogy a kínai és japán kikötők bezárulnak az angol teaflofillák előtt: már pedig köztudomású volt, hogy az angol polgár nemcsak a szabadságához és állampolgári jogaihoz ragaszkodik, hanem a mindennapi szalonnástojásához és teájához is.

Hatalmas társadalmi akció indult meg a vész-hír nyomán. Lord Cawendish Bentinck, Bengália főkormányzója bizottságot alakított, amelynek egyetlen feladata az volt, hogy tanulmányozza: nem lehetne-e Indiában is teát termelni? A bizottság ősi hindu feljegyzéseket és festményeket talált, amelyek arról számoltak be, hogy a teacerje tulajdonképpen Indiából származott át Kinába és India őslakosai nagyban hódoltak a teázás szenvedélyének. A bizottság ezen fellelkesedve talajtani vizsgálatokat végzett és megállapította, hogy milyen vidékek legalkalmasabbak a teatermelésre. Mocsarakat csapoltak le, őserdőket irtottak ki: hamarosan megindult Indiában a „teagyárak” munkája.

Valóságos nemzeti ünnep volt az a perc, amikor az első birodalmi eredetű teaszállítmány Londonba érkezett. Nyolc darab százötvenkilős ládát hajóztak ki és az angol teakereskedők céhe feljegyezte, hogy az első teaszállítmányt Pidding kapitány vásárolta meg fontonként 21—34 shillingért.

Az angol birodalom teatermelése egyre veszedelmesebb versenytársa lett a kínainak. Ötven év múlva Anglia már többet exportál, mint Kína, — ma pedig évente 360 millió kg.-ot szüretelnek le Ceylon és India teauültvényein, tehát Angol birtokokon, — a kínai termelés pedig éppen, hogy elegendő a belső fogyasztás számára.

Ma ünnepli az angol világbirodalom az angol tea százesztendő évfordulóját. Ebből az alkalomból az angol lapok felelevenítik, hogy amikor először került a szigetbirodalomba tea, valami újfajta fűszernek gondolták és szalonnára szórva fogyasztották el. A tea körüli jubileumi ünnepegekbe az angol királyi pár is bekapcsolódik: és hatalmas aranyládát nyujtanak át az uralkodópárnak a Buckingham-palotában és ebben a lágában az angol világbirodalom legkiválóbb teafajtái vannak gondosan elcsomagolva. Korán reggel három indiai elefánt indul el London dokkjából, hátán harminchat láda indiai teával. A díszruhás állatok London legforgalmasabb utcáin haladnak végig a teakereskedelem központjába és maga a lordmayer, London főpolgármestere, Sir Frank Bowater fogadja teljes udvari díszben a menetet. A harminchat láda teát később elárverezik, jótékony célra. A Mincing Lauen, az angol teakereskedők központjában hatalmas ezüstládát állítanak ki, amelyben ugyanazok a teafajták vannak, mint amelyeket a királyi pár kapott. Ezt az ezüst lágát később leforrasztják és biztos helyre rejtik, azzal az utasítással, hogy csak száz év múlva, 2039 január 10-én szabad felbontani.

Lóvásár.

Ha valamely személy, vagy testület, vagy bárki egy meghatározott helyen és időben ló vásárlás végett megjelenik és oda eladás végett bármilyen mennyiségű lovat hajtanak föl, ez a vásárlás nem tekinthető „lóvásárnak.” Nem is lehet alkalmazni rá a vásári szabályokat.

Ipari munkaidők újabb szabályozása.

Az iparügyi miniszter a kő-, föld-, üvegyipar; tehát fazekasok, kályhások, üvegesek, porcellánkészítők, kőfaragók iparában a munkaidőt megállapította és pedig heti 48 órában. Ugyane szakmában alkalmazott egyes munkások, mint kocsisok, kocsikísérők, árúkiadók, stb. munkaideje heti 48 órán túl heti 66 óráig terjedhet.

Ugyancsak megállapította a bőr-, szőr- és toll-iparban alkalmazottak munkaidejét is. Itt is átlagban 48 óra a munkaidő, de egyes kivételes esetekben, egész 72 óráig emelkedhet.

A papíriparban, minők a könyvkötők, dobozkészítők, a munkaidő naponta legfeljebb 12 óra lehet.

Terjed az osztatlan munkaidő az iparban.

Az iparügyi minisztérium a közelműtban felhívta a Kereskedelmi és Iparkamarát, valamint a GYOSZ-t, hogy a vállalatokat serkentsék osztatlan munkaidő bevezetésére és az eddig elért eredményekről tegyenek jelentést.

Mindkét szerv — mint értesülünk, — a vállalatokhoz fordult errevonatkozó kérdéseivel. Általában megállapítható, hogy tavaly nyár óta, amikor elsőizben tett errevonatkozó kérdést az iparügyi minisztérium, igen sok vállalat vezette be az osztatlan munkaidőt és hajlam mutatkozik arra, hogy még szélesebb területeken alkalmazzák. Vannak akadályok is, mint például a szezoniparoknál. Így a cukoriparban egész év folyamán osztatlan munkaidő van érvényben, kivéve a kampány idejét, amikor természetesen a munkának megfelelő beosztással végzik feladatukat a tisztviselők. Más iparágakban — a konzerviparban, stb. — hasonló a helyzet.

A GYOSZ és a Kereskedelmi Kamara felhívják most újólág a vállalatok figyelmét az osztatlan munkaidő alkalmazására és rövid idő után újból jelentést tesznek a minisztériumnak.

Azért is fontos az osztatlan munkaidőnek minél szélesebb körben való alkalmazása, mert mint értesülünk, az iparügyi minisztérium abban az esetben ha vállalati körökben nem fogadják kellő méltánylással ezeket az intenciókat, rendeltileg szabályozza a kérdést.

A fokföldi ibolya.

(*Sainipaulin tonatha*)

1902-ben egy sziléziai udvari marsallról Saint Paul zu Fischbachról neveztek el ezt a Fokföldön vadon is termő végtelen kedves kis virágos növényt. Virágja a legszebb kék színben pompázik és kora ősztól egész késő tavaszig tart. Levelei kerekdedek, kissé szöszösek és 8—10 cm. hosszú száron közös központból indulnak ki. Az egész növény igen alacsony. Lombozatát majdnem egy síkban fejlesztí, amiről csak 6—8 cm. magas virágszárai állnak ki.

Az egész jellegzetesen trópusi növény benyomását kelti és talán ez az oka annak, hogy tenyésztésével szívesen foglalkoznak. A kereskedelemben, illetve virágkereskedésekben ritkán találkoznak vele. Ennek oka elsősorban az, hogy a virágkereskedők kedvezőtlen tenyésztési viszonyai miatt rövidesen elpusztul és így a kereskedőknek inkább kárára, mint hasznára szolgál.

Tenyésztése bizonyos fokú körülményt és gyakorlottabb szakavatottságot igényel. A lakásnak világos meleg (16—20 C fok) helyiségét kedveli. Bő öntözésre és igen erős páratelt levegőre van szüksége. A virágzás idején természetesen permetezni nem szabad, de hogy mégis biztosítsuk részére a normálisnál párateltebb levegőt, a következő módon he-

lyezzük el őket a szobában. A mintegy 8—10 cm. átmérőjű cserépben lévő növényt helyezük egy újabb, körülbelül 14—16 cm. átmérőjű cserépbe és a 2 cserép között lévő hézagot mohával vagy tőzeggel töltsük ki. Amennyiben valami nagyobb díszcserépünk, vagy ehhez hasonló edényünk van, aminek nincs alul lefolyása (fűrt lyuk), szintén felhasználjuk erre a célra. Ha több cserép fokföldi ibolyánk van, akkor azok részére célszerűbb egy hosszú ládát készíteni, a ládát megtölteni tőzeggel vagy mohával és abba süllyeszteni növényünket. Természetes, hogy a növény cserepeit körülvevő mohát vagy tőzeget naponta bőségesen öntözzük, hogy a beléje, illetve reá kerülő vizet minél nagyobb mennyiségben elpárologtassa és a növény körül állandó, párában gazdag levegőt biztosítson. Emellett a módszer mellett még az olyan lakásban is meglehetősen jó eredménnyel tenyészthetjük a fokföldi ibolyáinkat, ahol nincs kellő nedvesség a levegőben. Helyes és jó kezelés, mellett virágzásuk egész télen át tart. Alig hullanak le az elnyílt, szép ultramarinkék virágai, máris újakkal pótolja.

Természetes, hogy ez a sok virágzás sok tápanyagot emészt fel. Ezért, ha bő virágzást akarunk biztosítani, ajánlatos növényünket hetenként foszfort tartalmazó tápanyaggal öntözni.

Tavasszal, elvirágzás után ültessük át növényeinket. Átültetésükhöz könnyű földet használjunk. Legjobban érzi magát 1 rész tőzeg 2 rész lombföld, $\frac{1}{2}$ rész melegágyi föld 1 rész homok és $\frac{1}{2}$ rész faszénpor keverékében, amihez, hogy tápanyagban gazdagabb legyen, 5 kg-kint egy marék szaruforgácsot keverjünk. Átültetésnél a földlabdát kissé meglazítjuk úgy, hogy a gyökér felszínéről és oldaláról némi kevés föld lehulljon, amit azután az új földkeverékkel pótoljuk és egy számmal nagyobb vagy ugyanolyan nagy cserépbe ültessük vissza. További kezelése szintén a lakásban történjék, most már azonban árnyékos helyet keresünk számára, bőségesen öntözzük, sőt naponkint permetezzük is.

Őszig, amíg az első virágbimbók nem jelentkeznek, a permetezést folytathatjuk, de ahogy a virágbimbók mutatkoznak, a permetezést szüntessük be, vigyük növényeinket világos, napos helyre, ahol azután a téli kezelés kezdődik.

Szaporítása a lakásban az idősebb példányoknál tőosztás útján történik. Az idősebb töveket tavasszal az átültetéskor óvatosan szétszedjük és kis dugványcserépekbe (4—6 cm. átmérőjű) az ismertetett földkeverékbe ültetjük. Az ilyen szétszedett, immár fiatal növényeket az első begyökeresedésig ajánlatos zárt helyen, gazdag páratartalmú levegőben tartani, hogy dús gyökérszet-fejlődést és erőteljes megindulást biztosíthassunk. Június vége felé újból átültetjük őket és az átültetésből számított három hétre a tápsóval való öntözést is megkezdhetjük, hogy a kis, fiatal növények őszig virágképes növényekké fejlődhessenek.

Aki nem sajnálja a fáradságot és gondosan vesződik vele, jó áron adhatja el, mert ritka növény.

Kistermelők versenytermelése.

Az emberek sorsát mindig a nemes vetélkedés vitte előbbre. Azt ma is látjuk, hogy miféle versengés van az egyes államok között a fegyverkezés tökéletesítésénél. Olaszország példája azt mutatja, hogy nagyszerű eredményeket lehet elérni a mezőgazdasági termelésnél is, ha a termelésbe és különösen a kisemberek termelésébe bele tudjuk vinni a nemes vetélkedést. Az olasz példán okulva, hazánkban is mind szélesebb rétegekben kezdik meg a versenytermelést. E tekintetben a Duna-Tiszaközi Mezőgazdasági Kamara áll első helyen. A Kamara buzdítására az elmúlt évben 65 kiscgazda vett részt a versenytermelésben, akik a Kamara előírása és útmutatása alapján végezték a burgonya és tengeri ültetési, ápolási és művelési munkálatait. A tengeriből nem egy helyen elérték azt, hogy rossz homokon a rendszeres trágyázással és a jó munkával 16—30 métermázsas csövestengeri termelt. De legfeltűnőbb eredményeket értek el a homokon a burgonya és a kétéves somkóró termesztésével. Nem ritka volt a gyenge homokon 40—60 métermázsás burgonyatermés, de volt nem egy hely, ahol 70—80 métermázsás termést értek. Szentlőrincnél Nagy Pál József lelkes hívünk és felvilágosított kiscgazda Ella burgonyából 105 métermázsás termést ért el. Nagy Pál József szeret az elért eredményeiről felvilágosítást adni és ilyenkor kedvesen jegyzi meg: „Már úntuk a szedést és a szomszédok a magas gázos burgonyaföldjükön előbb le kellett kaszálni a gáz és csak azután kezdheték meg a szedést, ami bizony siralmas volt!” Nem egy helyen a kétéves somkóróval értek el kiváló eredményt, különösen legelőknél. Mert míg ezelőtt kénytelenek voltak a gazdák a kisült legelőre járó jószágokat rendszeresen takarmányozni, hogy el ne pusztuljanak, addig a buján fejlődő somkórós legelőknél igen jól megélt a szarvasmarha, növénykijóság. Megpróbálták a somkórót szénának szárítani és azt tapasztalták, hogy nagyon jói ette a jószág. Mindinkább többen és többen arról győződtek meg, hogy a kétéves somkóró a meszes futóhomokon is nélkülözhetetlen takarmány és zöldtrágya. Folyó évben is folytatják a kísérleteket és kívánatos lenne, ha minél többen jelentkeznének a versenytermelésre. Hogy jelentkezésük mielőbb elintéződjön leghelyesebb, ha ebbeli szándékukat a Duna-Tiszaközi Mezőgazdasági Kamarával, Kecskemét közlik.

Alakulnak a hegyközségek.

Az 1938 évi XXXI. t.-c. előírja a hegyközségek megalakítását. A megalakulással szembe a szőlőbirtokosok bizonyos ellenszenvet tunusítanak és bizony sok helyen nem akarnak megalakulni. A törvény előírja a hegyközség megalakítását s ha ezt nem teszik meg, akkor a hegyközséget és azok előjáróságát hivatalból rendelik ki. A hegyközség feladata nemcsak a szőlő- és gyümölcsös szükséges őrzése hanem a szőlő és gyümölcsös növényi és állati elleni helyes védekezés is. Ott

voltunk néhány hegyközség megalakításánál és csak örömmel tudjuk megállapítani, hogy a megalakítás, ámbár szokatlan, de már is bizalmat és reménységet nyújt a jövőre nézve. Mi csak kíváncsún tartjuk, hogy a hegyközségek mindenféle a legnagyobb megértéssel alakítsanak meg.

A nevető bolond.

Elbeszélés. (Folytatás.)

Egyszer csak, amikor már kezdett sötétedni odakint az udvaron, felgyulltak a lampionok tarka cifraságban, kitámolygott Péter is. Csapzott hajjal, zavaros szemekkel bámulta a fiatal pár táncát. Közelített hozzájuk. Egy darabig nézte, nézte, majd pedig szörnyen elkezdett nevetni. Megragadta Rozika karját és torka szakadtából kezdett ordítani; „Megcsaltál, tönkre tetted minden felépített boldog reményemet. Hűtlen lettél hozzám. Verjen meg az Isten, mert megszegted az esküdet, amit a kereszt előtt tettél. Légy átkozott!”

Rozika sikoltozva húzódott tőle. Völegénye és több fiatal legény kiszabadították a megdühödött ember keze közül. Erre már Rozika és Laci szülei is oda jöttek a nagy tömeg közé akik körül fogták Pétert. Rozika ajultan esett anyja karjába és csak sokára tudták eszméltre téríteni. Péter pedig tovább nevetett, elváltozott artikulátlán hangon. Majd kiszakítva magát a sokaság közül, elkezdett szaladni végig az utcán ordítva, hazáig.

Az ordításra többen kijöttek az utcára és rémülten menekültek előlle, mert nem tudták mi történt vele.

Amikor haza ért, már csendesen viselkedett. Kifáradt a szaladásban és zihálva támolygott be lakásukba, ahol édes anyja még ébren volt.

Nézte fia zavaros szemét és hogy semmit sem szólt, kérdezte tőle rosszat sejtve, hogy mi történt vele? Péter leroskadt egy székre és mereven szóltanul bámult magaelé a semmibe.

Egyszer csak elkezdett nevetni ahogy bírt, kiabált, ordított. Zavaros és értelmetlen volt a kiabálása. Felugrott és azt mondta, hogy el megy a kereszt elé, elmondja az Üdvöztőnek, hogy Rozika megszegte az esküjét amit tett előtte, büntesse meg érte Rozikát. Felrántotta az ajtót és elrohant.

Szegény öreg édes anyja csak most tért magához bámulatából. Csak most értette meg fia szokatlan viselkedését. Most tudta meg, hogy fia, akit rajongásig szeretett, esztét vesztette a gazdag leány miatt. Sírt, kezeit tördelte, de már hiába volt minden.

Péter előtt elsötétült minden, élő halott lett belőlle. Az emberek és gyerekek gúny tárgya és a falu nevető bolondja.

*

Hosszú évek teltek el attól a naptól, hogy Dömötör Péter esztét vesztette, egy gazdag leány miatt, akinek szerelmében csalódott.

Rozika férhez ment Vinkler Lacihoz, akinek ügyvédi irodája van Budapesten. Boldogan élnek. Rozika már régen elfeledte a búcsúi kellemetlen

jelenetet. Sok idő pergett le az élet motolláján, azóta Rozikéknak már két szép kis szöke leánykájuk és egy kis csintalan fiúk is van.

Kitört a háború is, de Péter otthon maradt a kis falujában, reá nem volt szükség. Péternek már régen elhantolták szegény öreg édesanyját akit nevetve, de könnyes arccal kísért ki a temetőbe, hova azóta nem mer kimenni, mert fél, hogy ott kell maradnia. Elvitte édesanyját nagy szomorúsága és fia utáni bánata emésztette fel öreg, beteges szervezetét, hogy fia ilyen szerencsétlen lett.

Péter egy ideig benne lakott a régi hajlékban, de hogy elhaltak utolsó rokonai is, így került a község gondjára, mert nem volt más, ki gondolja. Eleintén csak volt rendes ruhája és volt hova járt enni és szállásra, ott gondoltak reá a község költségén. Később, hogy jött a háború, Pétert egészen egyedül magára hagyták. Volt mindenkinek más nagyobb baja és gondja, minthogy ezzel a nevető bolondal törődjenek, kinek semmi munkában hasznát nem tudták venni.

Péter maga járt utánna, hogy éhen ne haljon. Lakásából is el zavarták, hol itt, hol amott az istállóban, vagy nyáron valamelyik elhagyatott pajtában hált. Ahol megtűrték, de legtöbb helyen félték hogy reájuk gyujta a házat. Nem engedték az emberek a közelükbe sem. Már a férgek ették a szerencsétlennel testét, az emberek húzódtak tőle. Tehetetlen volt magával.

Szülők a gyermekeiket, ha rosszak voltak azzal ijesztették; hogy „odaadunk a nevető bolondnak, ha jók nem lesztek.”

Péter nem igen beszélt. A multról meg éppen nem. Ha ment az utcán egy sereg gyerek kísérté és azoknak beszélt és nevetett nekik. Beszédje értelmetlen volt, olyan volt mint a kis gyermeké. Az úton útfélen talált kötél darabokat, tiszta vagy irtott papirost azt mind elrakta a zsebjeibe. Vagy spárgára fűzve a nyakába akasztotta. Borotválatlan szakálla és nagy haja volt. Néha, ha valamelyik béres megszánta, ollóval kicsit körülvágta a szakállát és haját. Ruhája már leszakadt róla. Az átvonuló katonáktól kapott egy rossz katona köpenyt és egy sapkát, amire büszke is volt szegény, mindenkinek szalutált és nevetett. Több éven keresztül, hordta még a háború után is pedig már rongyokban lógott rajta.

Bizony Péter már a végpusztulás előtt állott. De Isten nem hagyta elpusztulni ilyen nyomorult állapotban.

A faluba új jegyző került az öreg helyére, aki nyugdíjba ment. Ez aztán a szívén viselte a szegények gondozását is. Péter szerencsétlen esetét hallotta az öregebb gazdáktól és nagyon megsajnálta. Gondjaiba vette, rendelt neki a faluban rendes szállást, gondoskodott, hogy rendes, emberhez illő táplálékhoz jusson. Ne az állatok moslélakából etessék, mint tették előbb a szívtelen emberek. Egy öreg házaspárnál helyezte el és kiutalt a község pénztárából részére tartás díjat is. Fellenállt Péternek a jobb és emberhez illő sorsa. Már

rendes ruhában járt és tisztán. De mindég csak nevetett ha hozzá szóltak.

Már az ötven évet is jól túlhaladta. Még mindég járt szorgalmasan a kereszt elé. Ott leült a fák árnyékában és faragott játékokat a gyerekeknek, akik minden cifraságot, szalagot és fényes gombokat, üveg gyöngyöt hordtak neki érte fizetség képen.

* * *

Egyik őszi, esőre hajló hűvös napon aztán hiába várták a gyerekek a nevető bolondot, nem jött többet. Megfázott és nagy lázban feküdt szállásán. Hiába főzte neki Zsuzsi néni, aki gondozta, a forró hársfa virág teát, nem használt semmi oda volt már nagyon. Szaladt gyorsan az öreg Pali bácsi ahogyan tudott, mert bizony ő is már hatvan felé járt, elment a jegyző úrhoz és bejelentette, hogy Péter igen oda van. Már nem is eszik. Mit tegyenek vele? A jegyző azonnal az orvoshoz küldött egy levelet Pali bácsitól.

A községi orvos el is jött rögtön és megvizsgálta, de nem sok reményt fűzött már életben maradásához.

A faluban éppen szüreteltek a gazdák, csak az öregek voltak odahaza a háznál. Megszólalt a lélekharang és az öreg „nevető bolond,” még mindég nevető fagyos mozdulatlan sápadt arccal, hidegülő testel, holtan feküdt szállásán.

Meghalt, megszűnt a gunyolódás. Nem kell már neki túrni többé, rossz embertársainak, megvető, rosszindulatú csufolódásait. Elhantolták a temető ingyenes halottai közé, öreg jó édesanyja mellé.

Ott alusza nyugodt békés álmát, várva a feltámadást, amelyben egyek leszünk mindannyian.

Hűséges szerető szíve megszűnt már dobogni, nagy bánatát amely megzavarta agyát, magával vitte a másik világba.

Édes ottan megpihenni.

Odalenn már nem fáj semmi.

— Vége —

Szerkesztői üzenet.

Mint már többször kértük, most is ismétlünk: olvasóink ne intézzenek a Bizalom szerkesztőjéhez segélykérő levelet, mert ezek nem nyerhetnek elintéztést. Kérelmeiket intézzék vagy a tartóztatási intézet vezetőjéhez, — vagy a helyben működő fogházmisszióhoz, — végső esetben pedig a budapesti Fogházmisszióhoz V., Markó-utca 27. szám földszint 6. Mindezt olvasóink saját érdekükben szívleljék meg!

Felolós szerkesztő és kiadó:

GÖLLNER MÁRIA.

E jótékonyági folyóirat szerkesztősége és kiadóhivatala:

FOGHÁZMISSZIÓ HELYISÉGE,

Budapest, V., Markó-utca 27. földszint 6. szám.